

К. В. ТАРАСЕНКО, Т. М. СЕРЕДА

Костянтин Васильович Тарасенко, кандидат юридичних наук, доцент, начальник відділу Управління забезпечення прав людини Національної поліції України

Тетяна Миколаївна Середя, здобувач Національної академії внутрішніх справ

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ОСНОВА ТА ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Пріоритетним напрямом нашої держави ще з 1993 р. на законодавчому рівні визначено членство в Європейському Союзі (далі – ЄС). Незмінність європейського вибору України зумовлена цивілізаційною належністю до спільноти європейських народів. Інтеграція в європейський політичний, економічний і гуманітарний простір розглядається стратегічним орієнтиром і системоутворювальним чинником державно-правового розвитку¹.

Початком активного процесу інституційного забезпечення реалізації державної євроінтеграційної політики України можна назвати період імплементації Угоди про партнерство та співробітництво (далі – УПС)². Крім того, пізніше було утворено Спільний комітет Україна–ЄС зі співробітництва в галузі науки та технологій для координації впровадження Угоди між Україною та ЄС про наукове і технологічне співробітництво від 4 липня 2002 р.

Підкреслимо, що інституційне забезпечення співробітництва України та ЄС визначено Стратегією інтеграції України до ЄС, а також іншими рішеннями Президента України, ВРУ та КМУ.

Посилення ролі ВРУ як органу інституційного забезпечення євроінтеграції України відбулося, на переконання експертів Лабораторії законодавчих ініціатив, після створення Комітету з питань європейської інтеграції 2002 р.³. Також існує Комітет ВРУ в закордонних справах. Отже, під час реалізації євроінтеграційної стратегії ВРУ займала одне з ключових положень, у тому числі в системі інституційного забезпечення європейської інтеграції України. Саме тому розглянемо діяльність ВРУ в напрямі євроінтеграції через роботу парламентського комітету з питань європейської інтеграції

ВРУ четвертого скликання в червні 2002 р. ухвалила рішення про створення Комітету з питань європейської інтеграції. Протягом 2002, 2004 рр. відбулося понад 50 засідань Комітету, на яких було розглянуто близько 130 законопроектів, а також основні завдання діяльності Комітету за участю представників виконавчої влади та громадськості. На засіданнях Комітету ґрунтовно доводилося, що успіхи на шляху європейської інтеграції мають визначатися конкретними досягненнями в економіці, політиці, соціальній сфері, забезпеченні прав людини тощо⁴.

На думку О. Зарубінського, «інституціоналізація процесу євроінтеграції – це створення і функціонування мережі спеціальних інституцій, функціями яких є розробка, реалізація, моніторинг та оцінка політики держави щодо інтеграції до ЄС»⁵. Окрім того, від вирішення питання вдосконалення інституційних механізмів європейської інтеграції також залежить результат євроінтеграції України.

У ВРУ сьомого скликання з 2012 р. функціонує Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції. Загалом до складу Комітету з питань європейської інтеграції, який було створено 25 грудня 2012 р. Постановою ВРУ № 11-VII⁶, входять 17 депутатів, а саме: голова Комітету; перший заступник голови Комітету, голова підкомітету з питань інформаційного забезпечення інтеграційних процесів; перший заступник голови Комітету, голова підкомітету з питань адаптації українського законодавства до законодавства ЄС, забезпечення його відповідності зобов'язанням України в рамках Ради Європи (РЄ) та оцінки відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції; заступник голови Комітету, голова підкомітету з питань трудових мігрантів та національно культурної співпраці; заступник голови Комітету, голова підкомітету з питань координації співробітництва між Україною та ЄС у сфері сільського господарства; Секретар Комітету; Голови підкомітетів з галузевих політик співробітництва⁷.

Після затвердження правових механізмів євроінтеграції, а також Розпорядження Президента України «Про перелік центральних органів виконавчої влади, відповідальних за здійснення завдань, визначених Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу» від 27 червня 1999 р. система органів державної влади щодо реалізації євроінтеграційної стратегії була такою: 1) Президент України здійснював керівництво стратегією інтеграції України до ЄС, адже «визначивши європейську інтеграцію головним стратегічним напрямом розвитку України, глава держави взяв на себе відповідальність за успішне втілення цього курсу»; 2) на КМУ покладалася функція реалізації державної євроінтеграційної стратегії. 3) центральні органи виконавчої влади в межах своєї компетенції виконували завдання у сфері європейської інтеграції.

Згідно з Указом Президента України «Про систему центральних органів виконавчої влади» до системи центральних органів виконавчої влади України входять міністерства, державні комітети (державні служби) та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом. Окрім того, Міністерство є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади в забезпеченні впровадження державної політики у визначеній сфері діяльності⁸.

Підкреслимо, що досвід європейської інтеграції держав ЦСЄ, що вже стали членами ЄС, свідчить про те, що уряд та органи виконавчої влади відігравали основну роль у сфері координації державної євроінтеграційної стратегії. Дійсно, реалізація євроінтеграційного курсу переважно належить до компетенції органів виконавчої влади

На думку О. Зарубінського, важливим є створення координаційного органу з питань євроінтеграції в системі виконавчої влади в Україні. Це не обов'язково це має бути окреме міністерство, а, наприклад, комітет євроінтеграції, як показав приклад Польщі і держав Балтії. Головне, щоб він мав усі необхідні повноваження і належне фінансування для виконання своїх завдань. Його підпорядкування, упевнений О. Зарубінський, має бути Прем'єр-міністру або Віце-прем'єру. Як вважали експерти Лабораторії законодавчих ініціатив Г. Аслаяна і Д. Ковриженко, інституції з питань реалізації європейської інтеграції України «створювалися без оцінки ефективності роботи попередніх структур та часто шляхом механічного копіювання систем, які діяли в нових країнах-кандидатах на вступ до ЄС, без урахування особливостей чинної в Україні адміністративної моделі або елементарної доцільності». Крім того, ці дослідники акцентували увагу на тому, що в цей період постійно збільшувалася кількість консультативно-дорадчих або ж координаційних органів при Президентові України, функції яких часто дублювали функції тих органів державної влади, що мали право брати участь у формуванні і реалізації євроінтеграційної стратегії України, наприклад Міністерство закордонних справ.

Згідно з Конституцією України, Президент України здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави. Крім того, він здійснює керівництво Стратегією інтеграції України до ЄС, а також щорічно бере участь у саміті Україна–ЄС, який є механізмом регулярного політичного діалогу на найвищому рівні. Особливе місце серед державних органів традиційно займає Рада національної безпеки і оборони України. Відповідно до Конституції України (ст. 107), вона є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. Головою Ради національної безпеки і оборони України є Президент України. Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність центральних та місцевих органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони, вносить пропозиції Президентові України щодо реалізації засад внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки і оборони; розробляє, розглядає на своїх засіданнях і подає пропозиції Президентові України щодо проєктів міжнародних договорів, державних програм, інших нормативних актів та документів з питань національної безпеки і оборони⁹.

Під час президентсько-парламентської республіки в Україні 1996, 2004 рр., а також 2010 – початку 2014 р., у сфері європейської інтеграції керівна роль належала Президенту України. При цьому органи виконавчої влади, у тому числі КМУ, відігравали невелику роль у визначенні стратегічних завдань європейської інтеграції.

Згідно з Указом Президента України від 30 серпня 2000 р. № 1033¹⁰, як консультативно-дорадчий орган при Президентові України з питань адаптації законодавства до європейських стандартів було створено Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС. У 2006 р. Національну раду було ліквідовано на підставі Указу Президента № 340/2006¹¹. Але Постановою КМУ від 15 жовтня 2004 р. № 1365 «Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» створено Координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу для забезпечення взаємодії органів державної влади та недержавних інституцій під час виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС¹².

Отже, як підсумував І. Тодоров, в Україні протягом кінця 1990-х – початку 2000-х рр. були створені інституційно-організаційні та політичні засади інтеграції України до ЄС. Окрім того, державними органами центральної виконавчої влади були налагоджені конкретні механізми поступової інтеграції України до європейських структур. Однак, на жаль, для більшості структур виконання відповідних нормативних актів Президента України, КМУ, ВРУ носило формальний характер.

Цікавим є також висновок К. Кейданського. На його думку, швидкість і масштаби зближення між Україною і ЄС під час реалізації УПС перш за все залежали від політичної волі виконавчої влади, послідовності вжитих заходів, а також спроможності органів державної влади в Україні забезпечити практичне втілення задекларованих пріоритетів. Безумовно, це потребувало успішної реалізації Стратегії інтеграції України до ЄС, де визначені основні пріоритети діяльності органів виконавчої влади, а також організаційне, фінансове, правове, інформаційне забезпечення її виконання¹³.

У зв'язку з проведенням конституційної реформи в Україні й запровадження парламентсько-президентської республіки з 2005 до 2010 р. відбулося зменшення впливу глави держави на реалізацію євроінтеграційної стратегії України з одночасним збільшенням повноважень у цій сфері ВРУ і КМУ. У зв'язку з конституційною реформою і переосмисленням нової більш значної ролі КМУ у сфері європейської інтеграції в уряді було створено нову посаду Віце-прем'єр-міністра з питань європейської інтеграції.

Так, 3 березня 2005 р. було ухвалено Постанову КМУ № 174 «Про деякі питання координації діяльності органів виконавчої влади у сфері європейської інтеграції»; остання редакція від 2010 р., чинний після змін досі. У цій постанові було визначено певні нововведення. Наприклад, Віце-прем'єр з питань європейської

інтеграції, а не Міністр економіки, як раніше, став за призначенням Головою Української частини Комітету з питань співробітництва та заступником Голови Координаційної ради з адаптації законодавства разом із Міністром юстиції. Відповідно, як Голова Української частини Комітету з питань співробітництва, Віцепрем'єр з питань європейської інтеграції: 1) затверджував склад Української частини Комітету за поданням керівників центральних органів виконавчої влади та інших державних органів; 2) спрямовував діяльність і здійснював загальне керівництво роботою Української частини Комітету; 3) визначав завдання Української частини Комітету та контролював їх виконання¹⁴.

Постановою КМУ від 2008 р. було утворено Координаційне бюро європейської та євроатлантичної інтеграції¹⁵ у структурі Секретаріату КМУ на базі Управління з питань європейської інтеграції, що було ліквідоване. Ця Постанова втратила чинність на підставі Постанови КМУ від 2010 р. «Деякі питання Секретаріату Кабінету Міністрів України», згідно з якою Координаційне бюро європейської та євроатлантичної інтеграції було ліквідовано, а на його місці створено Бюро європейської інтеграції.

Н. Гнидюк вважала, що створення спочатку Координаційного бюро з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, а потім його перетворення на Бюро європейської інтеграції стало суттєвою складовою загального процесу координації питань євроінтеграції, бо в його рамках відбувалися зустрічі державних службовців найвищого рівня для обговорення актуальних питань євроінтеграції. У свою чергу, М. Басараб переконував, що в Україні доцільно створити єдиний орган, який зосередив би в собі вирішення всіх євроінтеграційних питань. Він також звертався до досвіду Польщі в цьому аспекті і вважав, що створення там спочатку інституту Уповноваженого, а потім КЄІ показало доцільність таких структур¹⁶.

Як відомо, від 2010 р. в Україні знову відбувся перехід до Конституції України 1996 р. – президентсько-парламентської республіки, що призвело відповідно до нових розмежувань функцій і повноважень органів державної влади, у тому числі й у сфері європейської інтеграції. Як і на початку реалізації державної євроінтеграційної стратегії після підписання УПС, керівництво стратегії інтеграції України до ЄС покладалося на Президента України, а на КМУ – реалізація державної стратегії у сфері євроінтеграції. Водночас центральні органи виконавчої влади продовжували виконувати завдання у сфері європейської інтеграції в межах своєї компетенції.

Дійсно, координація виконання і моніторинг Програми здійснювався на постійній основі згідно з наказом Голодержслужби України від 26 березня 2009 р. № 87 «Про утворення Координаційної ради з питань підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України» (далі – Координаційна рада). Цей наказ було замінено наказом Нацдержслужби від 29 вересня 2011 р. № 18, яким було створено Координаційну раду з питань підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва, затверджено Положення про Координаційну раду та її Регламент¹⁷.

Підкреслимо, що КМУ, відповідно до Конституції України, забезпечує реалізацію внутрішньої і зовнішньої політики держави, а також реалізацію Стратегії інтеграції України до ЄС. Серед визначених Розпорядженням Президента України від 1999 р. «Про перелік центральних органів виконавчої влади, відповідальних за здійснення завдань, визначених Стратегією інтеграції України до ЄС»¹⁸ окремих міністерств, які відповідно до своєї компетенції здійснюють міжвідомчу координацію процесу інтеграції України до ЄС, потрібно проаналізувати ті міністерства, які відіграють провідну роль у сфері європейської інтеграції.

Звернемо увагу, що після підписання політичної та економічної частин Угоди про асоціацію Україна – Європейський Союз¹⁹, покликана забезпечити якісно новий, поглиблений формат відносин між Україною та ЄС. Це стало унікальним двостороннім документом, який виходить далеко за рамки подібних угод, укладених ЄС свого часу з країнами Центральної та Східної Європи. Угода не лише заклала якісно нову правову основу для подальших взаємин між Україною та ЄС, але й слугує стратегічним орієнтиром для проведення системних соціально-економічних реформ в Україні, широкомасштабної адаптації законодавства України до норм і правил ЄС²⁰.

Окремо звернемо увагу на Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», яка схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5, передбачено реалізацію конституційної реформи²¹. Визначено чотири вектори руху реалізації 62 реформ та програм розвитку держави, серед яких зокрема, передбачено здійснення конституційної реформи, а також проведення децентралізації і реформи державного управління; реформи виборчого законодавства; судової реформи і реформи правоохоронної системи.

Під час реалізації євроінтеграційної стратегії необхідним є створення спеціальної комісії з цих питань у кожній області України, яка б відповідала, по-перше, за координацію діяльності органів влади в регіонах, а по-друге, за інформування населення про ЄС та європейську інтеграцію України.

Таким чином, було проаналізовано еволюцію інституційного забезпечення європейської інтеграції, по-перше, згідно зі створенням інституційних умов реалізації євроінтеграційної стратегії України, а по-друге, відповідно до конституційних реформ в Україні та зміною форм правління, що призводило до перегляду повноважень між органами державної влади і коригувань внутрішніх інституційних засад європейської інтеграції України.

¹ Микієвич М. М. Правові засади організації та діяльності Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики і безпеки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / М. М. Микієвич ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2006. – 410 с.

- ² Угода про партнерство і співробітництво між Україною, Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_012 (Втрата чинності 27.06.2014).
- ³ Асланян Г. Проблеми удосконалення інституційних механізмів європейської інтеграції України / Г. Асланян, Д. Ковриженко // Часопис ПАРЛАМЕНТ. – 2005. – № 5. – С. 19–28.
- ⁴ Тодоров І. Я. Європейська і євроатлантична інтеграція України: загальнонаціональний та регіональний виміри (1991–2004 рр.) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 / Ігор Ярославович Тодоров ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2007. – 38 с.
- ⁵ Зарубінський О. До сьогодні в Україні не створено координуючого органу, який би займався вирішенням євроінтеграційних завдань / О. Зарубінський // Часопис ПАРЛАМЕНТ. – 2005. – № 5. – С. 29–30.
- ⁶ Про комітети Верховної Ради України сьомого скликання : Постанова Верховної Ради України від 17.03.2013 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 38. – Ст. 506.
- ⁷ Комітет з питань європейської інтеграції. Верховна Рада України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://comeuoint.rada.gov.ua>
- ⁸ Про систему центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 15.12.1999 № 1572/99 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
- ⁹ Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
- ¹⁰ Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС : Указ Президента України від 30.08.2000 № 1033/2000 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
- ¹¹ Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС : Указ Президента України від 30.08.2000 № 1033/2000 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
- ¹² Про деякі питання впорядкування діяльності консультативнодорадчих органів при Президентові України : Указ Президента України від 03.05.2006 № 340/2006 // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
- ¹³ Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2004 р. № 1365 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
- ¹⁴ Кейданський К. Г. Регулювання процесів інтеграції національної економіки України до Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.02.03 / Кирило Георгійович Кейданський ; наук.-досл. екон. ін-т М-ва економіки та з питань європ. інтегр. України. – К., 2002. – 16 с.
- ¹⁵ Деякі питання координації діяльності органів виконавчої влади у сфері європейської інтеграції : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2005 № 174 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
- ¹⁶ Про утворення Координаційного бюро європейської та євроатлантичної інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.07.2008 № 649 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
- ¹⁷ Басараб М. Б. Досвід європейської інтеграції Польщі: перспективи для України : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 21.01.01 / Мирослав Богданович Басараб ; Нац. ін-т стратег. дослідж., Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки. – К., 2004. – 15 с.
- ¹⁸ Про утворення Координаційної ради з питань підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : Наказ Національного агентства України з питань державної служби № 18 від 29.09.2011 [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>
- ¹⁹ Про перелік центральних органів виконавчої влади, відповідальних за здійснення завдань, визначених Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу : Розпорядження Президента України від 27.06.1999 № 151/99-рп [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
- ²⁰ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011
- ²¹ Серета Т. М. Правова регламентація здійснення конституційно-правової реформи в Україні / Т. М. Серета // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон, 2015. – С. 18.
- ²² Стратегія сталого розвитку «Україна–2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

Резюме

Тарасенко К. В., Серета Т. М. Конституційно-правова основа та інституційне забезпечення співробітництва України із Європейським Союзом.

У статті досліджено сучасний стан розвитку єврорегіонального співробітництва як важливої складової євроінтеграційних процесів України. Проаналізовано роль і місце інституційних механізмів формування регіональної політики. Зокрема, вагому роль в інституційному забезпеченні стимулювання регіонального розвитку в Україні відіграє Комітет з питань європейської інтеграції.

Основним завданням оптимізації інституційно-правового забезпечення регіонального розвитку є створення сприятливих умов для розвитку регіонів, встановлення необхідного балансу між ними та зміцнення демократичних основ розвитку держави. У цьому зв'язку має бути продовжено роботу щодо формування дієвого інституційно-правового поля державної регіональної політики в Україні та гармонізації законодавчих засад регіонального розвитку із вимогами Європейського Союзу.

Ключові слова: конституційно-правова основа, інституційне забезпечення співробітництва України із Європейським Союзом, адаптація законодавства, Стратегією інтеграції України до ЄС, інституційного забезпечення євроінтеграції.

Резюме

Тарасенко К. В., Серета Т. М. Конституционно-правовая основа и институциональное обеспечение сотрудничества Украины с Европейским Союзом.

В статье исследовано современное состояние развития еврорегионального сотрудничества как важной составляющей евроинтеграционных процессов Украины. Проанализированы роль и место институциональных механизмов формирования

регіональної політики. В частині, важною роллю в інституціональному забезпеченні стимулювання регіонального розвитку в Україні грає Комітет по питанням європейської інтеграції.

Основною задачею оптимізації інституціонально-правового забезпечення регіонального розвитку є створення сприятливих умов для розвитку регіонів, встановлення необхідного балансу між ними і зміцненням демократичних основ розвитку держави. В цій зв'язі повинна бути продовжена робота по формуванню дієвального інституціонально-правового поля державної регіональної політики в Україні і гармонізації законодавчих основ регіонального розвитку з вимогами Європейського Союзу.

Ключеві слова: конституційно-правова основа, інституціональне забезпечення співробітництва України з Європейським Союзом, адаптація законодавства, Стратегією інтеграції України в ЄС, інституціонального забезпечення євроінтеграції.

Summary

Tarasenko K., Sereda T. Constitutional and legal framework and institutional support of Ukraine's cooperation with the European Union.

In the article the current state of Euro-regional cooperation as an important component of European integration processes in Ukraine. The role and place institutional mechanisms of regional policies. In particular, an important role in providing institutional incentives for regional development in Ukraine plays the Committee for European Integration.

Key words: constitutional and legal framework, institutional support Ukraine's cooperation with the European Union, the adaptation of The Strategy of Ukraine's integration into the EU, institutional support for European integration.

УДК 347. 965. 43

Є. Є. ФУРСА

Євген Євгенович Фурса, кандидат юридичних наук, аташе Міністерства закордонних справ України

ЗДІЙСНЕННЯ КОНСУЛОМ ФУНКЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ – СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВІ ПЕРЕБУВАННЯ

Автором досліджувались актуальні та проблемні питання здійснення консулом представництва інтересів громадян України в іноземному суді та інших органах держави перебування¹. В продовження дослідження цієї тематики і розширення предмета дослідження не менш важливим є конструктивний аналіз питань здійснення консулом функції захисту інтересів юридичних осіб України за кордоном. Ці питання є найбільш актуальними в світлі державного курсу на євроінтеграцію і, зокрема, переорієнтування економіки України на експорт до країн Європейського союзу, замість традиційного вироблення і спрямування товарів до Російської Федерації. Такий курс розвитку економіки і товарообігу є новим та у своїй реалізації потребує істотної допомоги з боку держави за сприяння Міністерства закордонних справ.

Істотним поштовхом для написання цієї статті слугувала публікація І. Варка «Стара гвардія» МЗС. Що дипломатії ховають від суспільства?», в якій було критично проаналізовано структуру і утримання дипломатичних представництв. Зокрема, даним автором було наголошено: «працівники посольств в більшості продовжують розкішний спосіб життя з повним державним утриманням»². Наведені в даній статті окремі приклади мали б довести українським громадянам з невеликими заробітними платами, що дипломатичний корпус просто нічого не робить і лише утримується державою в «шикарних умовах». З таким абсолютистичним узагальненням важко погодитися тим громадянам, які перебувають за кордоном і бачать інші приклади: невеликі офісні приміщення, де доволі часто розташовуються консульські установи, величезний потік відвідувачів, які бажають, а іноді вимагають термінового вирішення саме їх питання тощо.

Невідомим для громадян залишається той величезний потік інформації, яка надходить з України та надсилається в Україну, а також обмін інформацією в країні перебування тощо – це ті реальні явища, які важко не помітити в діяльності дипломатичних представництв і консульських установ пересічним громадянам. До речі, автор зазначеної вище статті сам собі суперечить і визнає: «Неправильно, що гроші є тільки на утримання персоналу. І це не вина співробітників, що посольство не здатне здійснювати іншої діяльності, крім видачі документів на вимогу громадян, а вина міністерства, якому потрібні такі співробітники»³. Отже даний автор пропонує надавати дипломатичним представництвам ще більше коштів!?

Інша стаття, присвячена проблемам в діяльності дипломатичних представництв, С. Сидоренка «Дипломати та "дипломати": які посольства України ігнорують прохання бізнесу», фактично, є реакцією на запит щодо нових ринків збуту товарів українських виробників в країнах Європейського союзу, хоча й привід запиту був надуманим редакцією видавництва, але близьким до реальних обставин⁴. У цій статті автор ставить питання про потребу українського бізнесу в отриманні інформації щодо можливості постачання певних товарів з України в певну країну Євросоюзу і наявність певних квот на такі товари, пошук потенційних біз-